

Izjava

Hrvatskog društva klasičnih filologa o položaju klasičnih jezika na državnoj maturi

Potaknuti nizom napisa što su se tijekom zadnjih tjedana pojavili u tisku o ulozi klasičnih jezika na državnoj maturi, a time, posredno, i o njihovoj ulozi u gimnazijskom obrazovanju danas uopće, osjetili smo potrebu da i sami, kao Hrvatsko društvo klasičnih filologa, dakle institucija koja s punim pravom predstavlja sve ljude koji se bave tom plemenitom strukom, damo svoj doprinos toj raspravi.

U najnovijem prijedlogu buduće državne mature naime, klasični bi jezik učeniku klasične gimnazije bio tek izborni predmet, dakle onaj kojega ne bi nužno i obavezno morao imati na maturi. Kontradiktornost takvog stava je očita i najpovršnijem čitatelju i suvišno bi bilo uopće dokazivati da je smiješno četiri godine šest sati tjedno učiti nešto što je osnovni i ključni predmet gimnazije koju si izabrao, a onda u trenutku kad treba dokazati ne samo zrelost tijela već i duha oblikovanog istom tom školom, biti prisiljen obavezno polagati na primjer matematiku ili francuski jezik ili glazbenu kulturu, sasvim je svejedno. Zaključak koji se doista odmah nameće jest čemu onda toliko vremena i energije trošiti na učenje klasičnih jezika uopće, kad to znanje nigdje ne može verificirati i njime se predstavljati učenik KLASIČNE gimnazije. Ali, u tome i jest stvar, zar ne? Predugo već traju napadi na učenje klasičnih jezika, s raznih (katkada i vrlo iznenađujućih strana) vodi se ponekad šumska haranga, a ponekad tihi i perfidni rat da se klasični jezici minoriziraju, oslabe i u konačnici ukinu u programu srednjoškolskog obrazovanja. Popis razloga koji se za to navode otprilike je ovakav: ti su jezici MRTVI, jako su (osobito grčki) TEŠKI, korisnije je učenje "živih" jezika, oni ničemu NE KORISTE, elitistički su i snobovski etc. etc.....Iako popis ovakvih "mudrih" prigovora nije ništa drugo doli očitovanje krajnje ignorancije i sramote prigovaratelja (ta već i pučkoškolac zna da kad govoriš hrvatskim jezikom, velikim dijelom govoriš i latinskim i grčkim te da bi prije nego što latinski i grčki proglasimo klinički mrtvima trebali prevesti barem još djelić onog oceana vlastite povijesti napisanog baš na tim jezicima; da je svako postignuće koje ne uključuje trud i napor upravo bezvrijedno zna pak svatko), progovorit ćemo ipak nekoliko riječi o klasičnom obrazovanju jučer, danas i *Divino Spiritu afflante* sutra.

Oblikovano još od vremena *septem artium liberalium* (sedam slobodnih umijeća) klasično je obrazovanje bilo uvijek ishodište i sredstvo, a veoma često i cilj svakog učenja od Periklovog i Augustovog zlatnog doba do danas. Svi briljantni (pa i oni manje briljantni umovi, nismo mi elitisti) Europe stekli su svoje obrazovanje od Grka i Rimljana i na grčkom i latinskom jeziku. Jednako je tako bilo i u Hrvatskoj. Svi oni koje ste čitali u lektiri, svi koje ste učili u povijesti, svi sveci kojima ste se molili, svi čijm teoremima ste se mučili u matematici i fizici, ali **baš svi**.

U dvanaest klasičnih gimnazija u Hrvatskoj (i u svim drugim gimnazijama prve dvije godine) i danas mladi ljudi uče ne samo civilizacijske podatke i gramatičke zavrzlake tih jezika, nego i svoj um oblikuju vještinama analize i sinteze koje se (bez ikakvog elitizma, ali i bez lažne skromnosti) na latinskom i grčkom mogu naučiti na doista izniman i osobito lijep način. Upravo to i jest razlog zbog kojeg bi oni uz neprijeporno slavnu prošlost trebali imati i jednako svijetlu budućnost nudeći mladima sutrašnjice svoje neprocjenjivo blago.

Oblikujući danas školski kurikulum pa i onaj maturalni ne bi se trebalo izbacivati nešto jer je teško (uostalom, na taj bi se način prva na listi za odstrel našla upravo matematika) niti ravnati isključivo načelom utilitarnosti (u tom bi slučaju svima najbolje bilo na maturi polagati samo informatiku) nego pokušati očuvati bogati i raznoliki gimnazijski program, u kojem se po današnjem prijedlogu minorno mjesto daje jedino klasičnoj gimnaziji iz koje su, da stvar bude paradoksalnija, derivirane sve ostale. Nepotrebno je stoga izostanak klasičnih jezika s obaveznog dijela mature opravdavati nužnošću matematike kao jedine škole logičkog mišljenja (jer ona to jednostavno nije, premda njezinu vrijednost nitko ne dovodi u pitanje). Svaki je, naime, školski predmet samo utjelovljena škola određenog načina razmišljanja čija se praktična vrijednost većim dijelom gubi u prirodnom zaboravu. Uostalom ne očitujemo li tako žalosnu nevjeru u svoju sposobnost da učenika pripremimo na fakultetske izazove? Izvanredno dobri upisi učenika klasičnih gimnazija na prirodnoznanstvene fakultete samo potkrepljuju gornju tvrdnju.

Nužno je stoga da za učenike klasičnih gimnazija jedan od klasičnih jezika bude obavezni dio državne (ili bilo koje druge) mature. Takvo rješenje logički izranja iz povijesti (za koju Ciceron mirno konstatira da je učiteljica života), ima utemeljenje u suvremenoj praksi hrvatskog školstva i jamči budućnost ne samo jednoj struci i dvama školskim predmetima nego i generacijama naših mladih intelektualaca. U protivnom četrstota obljetnica zagrebačke Klasične gimnazije, koja se ove godine slavi, neće biti ništa drugo doli osobito raskošna zadušnica klasičnom obrazovanju u Hrvatskoj.

Na kraju pružajući bezrezervnu podršku projektu uvođenja državne mature, kao utjehu sebi i znak priznanja onima koji sigurno s najboljim namjerama odlučuju o budućnosti hrvatskog školstva i pri tome se često osjećaju kao brodolomci nasukani na nepoznatim obalama prizivamo u pamet neumrle Vergilijeve riječi: *Forsitan et haec olim meminisse iuvabit!* (Možda će jednom biti ugodno sjećati se i ovoga.)

U ime Upravnog odbora Hrvatskog društva klasičnih filologa

Vesna Lopina, prof.
Zagreb, studeni 2006.